SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII № 36. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 24, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 24-го ЛЮТОГО 1995. Ч. 36. РІК CII

РОСІЯ ЗАМОВИЛА В УКРАЇНІ ЛІТАКИ

Київ (Р. Р.). — Тут 17-го лютого газета „Новості" повідомила, що Росія замовила в Україні 129 літаків типу АН-38. Авіаційний науково-технічний комплекс ім. Антонова розпочинає виробництво літаків цього моделю з двигунами компанії „Еллайд Сігнал" і малопотужними гвинтами фірми „Гериель".

Літак типу АН-38 розроблений фірмою „Антонов" та Новосибірським авіаційним об'єднанням і може перевозити вантажі та пасажирів, здійснювати географічні та науково-дослідні лети, використовуватися у військових цілях. Росія протягом двох років хоче придбати тих 129 таких літаків.

Україна візьме участь у виставці зброї

Київ (Р. Р.). — Тут у четвер, 16-го лютого, міністер машинобудування, конверсії та військово-промислового комплексу Віктор Петров повідомив, що Україна вперше візьме участь у міжнародній виставці військового озброєння і оснащення „Айдекс-95" в місті Абу-Дабі, Об'єднані Арабські Емірати, що відбудеться 19-23 березня цього року.

Така виставка відбувається раз на два роки, і на ній будуть демонструватися вироби для військово-морських сил і сухопутних військ 500 компаній із 40 країн.

Українська експозиція матиме близько 200 експонатів, виготовлених на підприємствах України. Із зразків української військової техніки і зброї експонуватиметься танк Т-84, виготовлений у Харкові, танк Т-72 та електроніка, покликана модернізувати військову техніку колишнього СССР.

Український еколог отримав європейську нагороду

Львів (УНІАР). — Тут 16-го лютого Інститут екології Карпат НАН України повідомив, що міжнародна жюрі під головуванням Жана-П'єра Рібо, керівника відділу ... Ради Європи присудило відомому українському екологові Степанові Стойкові європейську нагороду та золоту медалю ім. Петера Йозефа Ленне. Ця медаля за охорону природи вручається за рішенням учасників Бернської конвенції, яку підписали понад 30 країн європейського континенту. Вручення премії та золотої медалі українському екологові відбудеться 21-го березня у Палаці Европи в Страсбурзі, Франція.

Рада Европи оголосила 1995 рік Европейським роком збереження довкілля. Пресовий центр Міністерства Екологічної безпеки України повідомив, що, згідно з указом Президента, цього року в Україні розпочав діяльність Національний організаційний комітет з питань проведення европейського року охорони довкілля. Його мета — домогтися, щоб вимоги охорони довкілля враховувалися в усіх сферах людської діяльности.

Прибув військовий десант з Америки

Київ (УНІАР). — Тут 17-го лютого у пресовому центрі Міністерства Внутрішніх Справ України повідомили, що військовий корабель ЗСА „Конс" протягом тижня стоятиме у військовому порті Одеси. Ця візита здійснюється згідно з домовленнями про співпрацю між військовими фльотами України і ЗСА.

Американські гості перебуватимуть в Одесі до 27-го лютого і обговорять з українськими колегами плян наступних спільних навчань з участю морських піхотинців обох держав.

Українці беруть участь у марші миру

Київ (УІАР). — Три представники державних українських молодечих організацій беруть участь у марші миру „Для Матері-Землі". Марш розпочався у січні цього року і пройде за таким маршрутом: Бельгія, Франція, Англія, Голляндія, Німеччина, Чехія, Австрія, Словаччина, Україна, Білорусь і Росія.

Акція запланована з метою звернути увагу міжнародної громадськости на необхідність поліпшення екології в Европі. Водночас учасники акції пропагують ідеї мирного співіснування людей різних націй на спільній плянеті. Сьогодні в марші беруть участь близько 50 юнаків і юначок, до яких у кожній наступній країні приєднуються однодумці. Незабаром до акції приєднаються ще кілька українських учасників — членів Київського Молодечого Клюбу „Компас".

Допомогла Правнича Фундація

Київ (УНІАР). — Тут 17-го лютого закінчився навчальний семінар, учасники якого ознайомилися з новою інформаційною пошуковою системою „Закон". Семінар відбувся на базі бібліотеки правничої літератури, створеної Українською Правничою Фундацією.

Нова система призначена для швидкого пошуку та аналізування правничої інформації. Система досить проста і розрахована на широке коло користувачів, які зможуть віднайти інформацію про законодавчі акти Верховної Ради України, починаючи з 1990 року, Кабінету Міністрів з 1992 року, а також укази Президента України. Є тут і інформативні акти міністерств та організацій, зареєстрованих Міністерством Юстиції України з 1-го січня 1993 року.

Українська Правнича Фундація придбала комп'ютери, лазерні друкарки і програмове забезпечення для системи „Закон". Таке обладнання отримали вісім великих бібліотек України.

Появилося нове видання про українців у Литві

Джерзі Сіті, Н.Дж. - Нове видання — це чепурна 74 сторінкова книжечка з кольоровим зображенням церкви Св.Трійці у Вільнюсі авторства о. д-ра Александра Авраменка п.з. „Церква святої Трійці у Вільні" на тлі історії українців Литви, що появилася у київському видавництві „Демос "1994 року.

Невелика форматом праця о.А.Авраменка є першим виданням про історію українців Литви, в українській науково-популярній літературі, де „систематично обґрунтовано і висвітлено історію української присутности у невеликій прибалтійській державі — Литовській Республіці". Згідно із поданим змістом, події в згаданій праці сягають до початків Великого Князівства Литовського — спільної держави литовського, українського та білоруського народів у 13 столітті й ниткою історичних переживань, проходять до теперішніх часів. Там також наведені показник найважливіших подій, анотований список видань, що стосуються історії українців Литви, та резюме англійською мовою.

Дохід з продажу книжки, яку можна придбати за 8 дол. пишучи до: Alexander Avramenko, 833 North Franklin Street, Philadelphia, Pa. 19123, призначений для підтримки Української недільної школи у Вільнюсі.

Чикаґо вшанує рабина Д.Лінкольна

Чикаго. — Тут у неділю, 12-го березня, Українсько-Американський Комітет Справедливости, який створився у 1984 році для оборони українського імени, вшанує рабина Дейвида Лінкольна на урочистим переданням йому нагороди людських відносин, як признання за його довголітні намагання поліпшити українсько-жидівські стосунки.

Організатором цих урочистостей є вищезгаданий комітет у співпраці з Українським Конгресовим Комітетом Америки та Комітетом Оборони Української Спадщини при Українському Народному Союзові. Урочистості відбудуться в полудне у залі церкви свв. Володимира і Ольги, на розі вулиць Супіріор і Овклі.

Рабин Д.Лінкольн був першим жидівським американцем, який виступив і заперечив наклепницькі звинувачення телевізійної програми „60 хвилин" переданої на мережі Сі-Бі-Ес про антисемітизм в Україні. У своєму листі він підкреслив те, що коли в Україні повним ходом відновляється культурне і релігійне життя жидівської громади, а „жиди з Росії висилають своїх дітей в Україну бо там безпечно, то такі перекручення фактів, які зображено на вашій програмі нічого доброго не приносять". Він також не відкликав своїх тверджень навіть тоді, як до нього з цим звернулися автор і продуцент згаданої програми Морлі Сейфер і Джеффрі Фегер.

„За намагання рабина Д. Лінкольна стати в обороні правди є вдячна йому вся українська громада" підкреслив д-р Мирон Куропась, а Роман Голяш правильно зазначив, „якщо сподіємось будь-коли виграти війну з наклепами, то мусимо вшанувати наших приятелів з інших громад, які готові виступити в нашій обороні". А Володимир Тунь закликає українців з околиць Чикаго численно прибути на це урочисте відзначення рабина Д.Лінкольна і своєю присутністю „заманіфестувати солідарність проти Сі-Бі-Ес і тих, що намагаються знеславити наш народ".

ПІВРІЧНІ ВИСТУПИ УЧНІВ УМІА

Ірвінґтон, Н. Дж.—Український Музичний Інститут Америки, Відділ в Нюарку, влаштовує піврічні виступи учнів кляс Д. Карановичі, Т. Богданської, д-р Т. Булат, Н. Слободяник, Р. Венке і Т. Гринишин. Виступи відбудуться у неділю, 26-го лютого, в залі УНДому, 140 Проспект аве. в Ірвінґтоні, Н. Дж. Початок о год. 3-ій по полудні.

ФРАНЦІЯ ЗВИНУВАТИЛА АМЕРИКАНЦІВ У ШПІОНАЖІ

Париж. — Уряд Франції у середу, 22-го лютого, оскаржив п'ятьох американських громадян у політичній та економічній шпіонажі, вимагаючи їх негайного виїзду з країни. Серед оскаржених є колишній керівник і його заступник бюра Сі-Ай-Ей у Парижі, двох інших працівників Сі-Ай-Ей, які рахуються працівниками американської амбасади та одна жінка, що працювала таймним агентом без дипломатичного статусу.

Таке публічне і голосне видовище, де один союзник вимагає видворення дипломатів іншого союзника за шпіонажу, поставило стосунки між Францією та ЗСА у досі нечувану ситуацію.

Амбасадор ЗСА у Франції Памела Гарріман зустрілася з прем'єр-міністром Франції Едуардом Балладюром і після півгодинної розмови не мала жодних коментарів для засобів масової інформації. Натомість у небуденному спільному повідомленні французьких міністерств внутрішніх і закордонних справ сказано, що Уряд ніколи не мав на думці з цього зробити таку публічну аферу. Все ж таки вони підтвердили, що вимагають від амбасади ЗСА видворення дипломатів.

У Вашінґтоні Державний департамент оцінив цілу аферу, як не оправдане звинувачення. Речниця згаданого департаменту Крістін Шеллі сказала, що „це не є спосіб як полагоджують такі справи союзники між собою.Немає причин на те, щоб видалювати будь-яких американців і такого уряд Франції не вимагає".

Неназвані урядові чинники уважають, що ця справа справи була зумисне розголошена урядом Франції, щоб відвернути увагу від їхнього скандалу підслухування телефонічних розмов, який був надто неприємною справою, зокрема коли дозвіл на підслухування був даний міністром внутрішніх справ Чарлсом Паске,а ціла афера значно порушила можливості прем'єр-міністра Е.Балладюра заміннити президента Франсуа Міттерана у виборах цієї весни.

Фактом є, що згадана афера на сторінках французької преси негайно замінила справу підслуховування, санкціоновану урядом.

ПІВНІЧНА КОРЕЯ ПРОДОВЖУЄ ОЗБРОЮВАТИСЯ

Сеуль, Південна Корея.— Південнокорейський уряд повідомив, що комуністична Північна Корея провела випробування нових ракет засягом дії 1,500 кілометрів.Вона також закінчила розміщення нових 240-міліметрових ракетних комплексів та іншої модерної бойової техніки вздовж кордону з Південною Кореєю.

Південнокорейський міністер оборони Лі Ян Го мав зустріч з цього приводу з президентом країни Кім Ен Самом і підкреслив той факт, що Північна Корея, не зважаючи на великі економічні проблеми, активно готується до війни. Крім того, в Сеулі стверджують, що Пйонґянґ не відмовився від наміру виготовити власну ядерну зброю, хоч і обіцяв ЗСА заморозити свою ядерну програму.

Про випробування нових ракет у Пінпічній Кореї написала також японська газета „Асаґі", звертаючи увагу на ту обставину, що про мілітарні пляни Північної Кореї було відомо вже давно.Наприклад, ще у вересні минулого року парлямент Північної Кореї обговорював звіт, в якому стверджувалося, що Північна Корея має намір до 1995 року створити ракету засягом дії до 2,000 кілометрів. Тепер цей небезпечний плян здійснено.

У СВІТІ

В ПАРИЖІ відбулися переговори міністра закордонних справ Кувайту шейха Сабага аль Джабера ас Сабага з міністром закордонних справ Франції Алєном Жюппе. Кувайт занепокоєний тією обставиною, що Франція намагається нормалізувати взаємини з Іраком і виступає за скасування антиіракського ембарга на шестимісячний випробувальний період. Шейх Сабаг якраз з тією метою й приїхав у Париж, щоб просити Францію не наполягати на скасуванні санкцій проти Іраку, бо хоч багдадський режим офіційно й визнав незалежність Кувайту, президент Іраку Саддам Гуссейн не відмовився від плянів анексії всієї кувайтської території. Кувайтський міністер також повідомив, що його країна купує від Франції вісім кораблів протичовнової оборони на суму до 460 міл. дол.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ізраїля Їцак Рабін унеможливив урядову кризу, заповнивши два порожні місця у кабінеті міністрів своїми прихильниками. Ліберальна партія МЕРЕЦ, яка входить в урядову коаліцію, вже висловила невдоволення, що вільні міністерські течки одержали члени Робітничої партії, яку очолює Ї. Рабін.Пости міністрів внутрішніх справ і в питаннях релігії спочатку плянувалося віддати кандидатам від ультраортодоксальної партії ШАС, яка блюкувалася з Робітничою партією. Однак на початку лютого ШАС проголосила, що переходить в опозицію, бо не згоджується з політикою ізраїльського уряду щодо палестинської автономії.

СЕКРЕТНІ СЛУЖБИ Німеччини виступають посередниками на переговорах з владою Ірану про звільнення з іранських тюрем громадян Ізраїля і ЗСА. Предметом переговорів, між іншим, є доля американського підприємця Мілтона Меєра з Тексасу. Його заарештовано в Теґрані у листопаді 1992 року після звинувачення у незаконній фінансовій діяльності і шпигунстві. Згідно з іранськими даними, М. Меєр є зведеним братом іранського генерала Нематолли Назірі, начальника таємної поліції колишнього шахського режиму. Його вбито після перемоги ісламської революції в 1979 році.

ТАДЖИЦЬКА ОПОЗИЦІЯ оприлюднила заяву, в якій вимагає від російської сторони повернути пограбовані російськими прикордонниками таджицькі збройні арсенали і визнати законною теґранську угоду про припинення вогню на таджицько-афганському кордоні. Ця заява може бути переломовою точкою у стосунках між проросійським урядом Таджикістану і опозиційними силами в республіці. Якщо раніше опозиція висловлювала готовість до переговорів, то тепер вона висуває такі вимоги, яких Москва не прийме. А відмова росіян дасть таджицьким опозиціонерам привід з настанням весни відновити бойові дії. Чинність угоди між таджицьким урядом і опозицією про припинення вогню закін чилася 6-го лютого. Якщо компромісу не буде досягнуто, республіку в найближчому майбутньому чекає нова хвиля громадянської війни.

ПРЕЗИДЕНТ УЗБЕКІСТАНУ Іслям Карімов виступив з гострою критикою на адресу тих узбецьких керівників, які "все ще сподіваються, що під машкарою Евразії чи інших підступних лозунгів відродиться Совєтський Союз". Президент сказав, що „певні сили намагаються зруйнувати стратегічні галузі Узбекістану — видобуток золота, чорних і кольорових металів, щоб знову змусити схилити голову перед Москвою". І. Карімов проголосив війну колишній комуністичній номенклятурі, якій все ще вдається гальмувати реформи, і запропонував керуватися формулою управління, яка належить відомому азійському полководцеві XIV століття Тамерлянові:„Рада, Обговорення. Тверде рішення. Підприємливість, пильність і розважливість".

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ. — Тут Обласний суд виправдав 18-річного Ярослава Гречаного та ще трьох неповнолітніх віком 15-16 років, звинувачуваних у вбивстві за обтяжуючих обставин пенсіонерки Ольги Чалої, що сталося 24-го серпня 1992 року у Кривому Розі. Їх тримали в ув'язненні від серпня 1992 року до суду. Адвокат Людмила Вансовська повідомила, що двох 12-річних звільнили з ув'язнення три дні після затримання. Вони розповіли, що проти них застосовували фізичну силу і робили моральний тиск. За її словами, усі обвинувачені мали незаперечне алібі. Велику ролю у їх звільненні відіграв народний депутат України Михайло Ратушний, який подавав депутатські запити та звертався до Комітету оборони прав людини, очолюваний Л. Вансовською.

Г. ОМЕЛЬЧЕНКО ЗАКЛИКАЄ СТВОРИТИ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Київ (Р. Р.). — Тут 15-го лютого в газеті „Вечірній Київ" надруковано виступ голови парляментарної комісії боротьби зі злочинністю Григорія Омельченка, виголошений на закритому засіданні Координаційного комітету боротьби зі злочинністю 30-го січня.

Звертаючись до Президента Леоніда Кучми та до учасників надзвичайного засідання, Г. Омельченко підтримав Євгена Марчука, який сказав, що організована злочинність уже загрожує українській державності, „корупція в усіх ешелонах влади фактично вийшла на якісно новий рівень — вона набрала характеру антидержавної діяльности".

„Наша комісія встановила зловживання службовим становищем, наприклад, під час незаконного виділення 30 біл. карбованців кредиту, до якого має причетність сам голова Верховної Ради України Олександер Мороз. Скільки треба було зусиль щодо Генеральної прокуратури і Служби Безпеки України, щоб примусити, особливо генерального прокурора, порушити карну справу і розпочати розслідування. І нічого боятися, коли йдеться про найвищих урядових осіб держави, треба перевірку проводити до кінця. І всі, хто має причетність до зловживань, незалежно від займаного становища, повинні нести відповідальність", — сказав Омельченко. Він також нагадав про зловживання владою допущені заступником голови Верховної Ради Олександром Ткаченком. Документи давно передані до Генеральної прокуратури, але там так і не порушили карну справу.

Розповів Омельченко і про те, що десятки депутатів та членів Президії Верховної Ради тісно пов'язані з комерційними структурами, причетними до різних махінацій. Матеріяли також є і в СБУ, і в Генеральній прокуратурі, та правоохоронні органи і не думають робити те, що повинні робити згідно з законом, обурюється Г. Омельченко. Очолювана ним комісія, спільно з комісією, очолюваною Є. Марчуком, 7-го листопада 1994 року виявили, що закони порушив і прем'єр-міністер України Віталій Масол, який причетний до діяльности компанії „Республіка" та корпорації „Славутич". Причетні до цих злочинів і ряд керівників апарату Кабінету Міністрів, та ніхто з них так і не зрезиґнував зі своїх постів. Генеральна прокуратура не внесла до Верховної Ради подання на арешт Звягільського. І вже цілком детективна історія вийшла з Кудюкіним, розповів далі Омельченко. Депутатська комісія 12-го січня направила документи на Кудюкіна керівникам правоохоронних органів. В тих документах попереджалося, що Кудюкін має намір утекти за кордон. Через чотири дні начальник відділу боротьби з корупцією при СБУ А. Біляєв відповів, що СБУ не має підстав для затримання Кудюкіна. Після чого Кудюкін виїздить до Москви 20-го січня, обминаючи митний кордон та скориставшись чужим пашпортом. І тільки тоді з'явився дозвіл на його затримання.

Звертаючись до Президента України та генералів СБУ і МВС, Омельченко закликав: налагодити в областях взаємодію трьох відомств для ефективної боротьби з корупцією та організованою злочинністю; створити самостійний дер-

(Закінчення на стор. 4)

М. ГОРИНЬ В НЮ ЙОРКУ ТА НЮАРКУ

Ню Йорк.—УККА, УАКР і ККДУ у співпраці з УНДомом в Ню Йорку влаштовують доповідь голови Української Республіканської Партії Михайла Гориня на тему "Україна і Росія. Перспективи двостороннього договору". Доповідь відбудеться у неділю, 5-го березня, в УНДомі, 140 Друга аве. Початок о год. 2:30 по полудні.

Подібна доповідь відбудеться в Нюарку у суботу, 4-го березня, в залі церкви св. Івана Хрестителя, початок о год. 7-ій вечора. Її спонзорує Товариство Приятелів Руху.

В АМЕРИЦІ

У ВІВТОРОК, 21-ГО ЛЮТОГО, ЗСА і Мехіко погодились на суповідній умови 20 біл. дол. пляну, ціллю якого є врятувати від цілковитого занепаду економію Мехіко. Хоча згаданий плян дозволяє американськими гришми рятувати приватні банки Мехіко від занепаду, але все це в заміну за обкладенням Мехіко суворими обмеженнями, що можуть привести країну до рецесії. Погодившись на умови ЗСА, Мехіко віддало ЗСА небувале досі право на контролювання його економікою. Все це робиться в ім'я відновлення довір'я міжнародних капіталовкладників до економіки Мехіко та його послідовного виведення з існуючої фінансової кризи. Угоду підписали секретар Департаменту скарбу ЗСА Роберт Рубін і міністер фінансів Мехіко Ґільєрмо Ортіз.

СУДДЯ ОКРУЖНОГО Федерального суду в Манґеттені Констанс Бейкер-Мотлі рішила, що Амтрек мусить перестати видворювати бездомних осіб з Пенсильванської залізничої станції тільки тому, що вони бездомні. Адвокати бездомних арґументували, що станція є публічним місцем, доступним для будь-кого, де дозволяється тинятися без діла всяким людям, то чому видалювати якраз тільки бездомних?

У 1960-ИХ РОКАХ СТЕЙТОВІ високоосвітні установи набрали широкомаштабного розвитку, одначе змінилися фінансові можливості поодиноких стейтів, а з тим і доля цих установ. Крім того, останнім часом ціла країна намагається зменшити свої урядові витрати і обнизити податки. З цього приводу губернатори та стейтові леґіслятури значно зменшують бюджети стейтових університетів і з цим міняють насильно цілу систему публічної освіти. Університети змушені підвищувати оплати, зменшувати кількість персоналу з уваги на економічний занепад 1992 і 1993 років, одначе тепер університети починають також обнижувати вимоги для отримання наукових ступенів.

МИНУЛОГО ВІВТІРКА, 21-го лютого, нюйоркський республіканський сенатор Алфонс Д'Амато на пресовій конференції познайомив кореспондентів засобів масової інформації зі своєю коханою. Нею є 44-річна Клодія Коген, яка працює репортером розвагової телевізійної програми. Присутні кореспонденти твердять, що він справді мусить бути закоханим, бо К.Коген є демократом.Виглядає, що сенатор А.Д'Амато на такі політичні розбіжності чи сам факт, що покищо він рахується легально одруженим і що Католицька Церква не визнає розводів, не звертає уваги, бо, як сам сказав, „почува-ється жабою, котру поцілувала принцеса".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні:
(202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Хворіти не дозволяється!

Хоч як хотілося б, щоб не було дозволу на хвороби та всі люди почувалися добре і здорово — це, розуміється, зовсім неможливе і стан здоров'я та самопочуття кожної людини є для неї найважливішою справою у житті. Немає дня, щоб американські засоби масової інформації, а передусім газети, не писали на тему здоров'я та всіх засобів його підтримання чи рятування. Постійно читаємо про нові ліки, нові спроби у медичній ділянці, а кожна лікарня у ЗСА обладнана найкращими засобами поборювання хворіб, коли таки настає час, що вони приходять невідклично, як „малюм нецессаріюм" життя на цьому світі.

Але при всіх прикрих хвилинах, що їх приносить хвороба, біль та погане самопочування, — ми тут навіть не здаємо собі справи, які ми щасливі, що живемо в країні, де такі широкі можливості лікування і запобігання хворобам, пошестям чи нещасливим випадкам.

Кожна зустріч із хворобою там, в Україні, — це справжнє нещастя, яке нам навіть важко тут зрозуміти і уявити. Ось саме сумний телефон два дні тому приніс вістку про параліч матері близької нам людини і, розуміється, першим питанням із цієї сторони телефонічного дроту було, в якій лікарні вона знаходиться. „В лікарні? — прийшла відповідь. — Але ж це неможливо, це була б загибель. Ми самі будемо вдома піклуватися спаралізованою, робити уколи та купувати на чорному ринку потрібні ліки!"

І тут ще раз пояснили нам, що лікарні в Україні звичайно є у такому поганому гігієнічному стані та мають таку скупу лікарську поміч, що перебування в лікарні — більш небезпечне, ніж сама хвороба.

Цей сумний стан підтверджують постійно гості з України, а вже зокрема хворі чи покалічені, які тут, на Заході, шукають порятунку для себе і серед нас. Про стан здоров'я та застрашаючу смертність молодих людей розповідають ті, які стараються в цій ділянці струснути сумлінням Уряду чи Заходу, подаючи застрашаючі статистичні дані. Ось недавно у розмові, що її поміщено на сторінках нашого щоденника, В. Руденко — представниця „партії зелених" — інформувала, що за останній рік у самому Києві померло 50,000 осіб, а пересічний вік умираючих чоловіків є тепер 50 років. Помітно меншає за останні чотори роки також кількість новонароджених дітей, а скільки їх вмирає у перший рік життя, нам невідомо. На жаль, статистичні дані дуже скупі — правдоподібно, щоб не застрашувати населення і нас, але, однак, приходять вістки про постійно зростаючі епідемії заразливих недуг, як дифтерія, кір, тиф — недуг, що на Заході вже зовсім зникли завдяки відповідним застрикам, а передусім загальній гігієні.

Стан здоров'я населення України не є, однак, окремим випадком. Саме цього тижня щоденник „Ню Йорк Таймс" подав великий репортаж з Росії, який вказує достеменно на ті самі проблеми і воно ясно, бо ж близьке спілкування, мандрівки населення з однієї країни до другої в пошукуванні за прожитком і торгівлею переносять усі заразки і гігієнічні неполадки. Американський репортер підкреслює, що саме брак гігієни і погана віджива збільшують кількісь хворіб, а описи лікарень вказують на ті самі проблеми, що їх маємо в Україні. Правда, українці із ЗСА, передусім лікарі, стараються усіми способами допомагати приладдям, порадами і досвідом, а вітаміни ідуть цілими тоннами в Україну, але це лише крапля в морі, коли візьмемо до уваги, що йдеться про понад 52 мільйони населення.

Спорадичні вишколи лікарів з України на Заході теж допомагають, але все це досі не є зорганізоване і видається, що тепер більше всім залежить на технічному розвитку України і на економіці, ніж на здоров'ї. А до цього здоров'я належить ще крім пошесті недуг також консумпція алькоголю, яка з кожним роком зростає замість маліти, надмірне курення і занечищення довкілля радіоактивними матеріялами.

Чи не час вдарити в тривогу про стан здоров'я в Україні? Бо що допоможуть сотні нових комп'ютерів, за якими так шукають наші брати, коли хворі не можуть піти до лікарні і вмирають без ліків та без належних засобів, які в цілому західньому світі самозрозумілі?

Микола Рябчук

ЧИ СПРАВДІ ЗАГРОЗА КОМУНІЗМУ?

III

Взагалі кажучи, ця боротьба — однієї номенклятурної групи з іншою, „голодних" комуняк із „ситими" — не мусіла б надто нас турбувати, оскільки, за великим рахунком, істотної різниці між цими групами немає: соціяльно-економічна політика Кучми навряд чи істотно відрізнятиметься за своєю суттю від політики Кравчука (хоч, зрозуміло, кризові обставини спонукають Кучму до значно рішучіших дій чи, принаймні, деклярацій), неважко те саме передбачити й щодо політики Мороза—Олійника—Симоненка. Відрізняється лише форма, в якій згадані лідери приховують справжні інтереси своїх груп: у випадку Кравчука це була „розбудова держави", у випадку Кучми маємо „боротьбу з корупцією" та „інтеґрацію з Росією", у випадку Мороза та Симоненка це буде, скоріш за все, „соціяльна справедливість" та ще яка-небудь „боротьба" й „інтеґрація". За різними гаслами й реторичними викрутасами криється, однак, той самий політичний та економічний інтерес — збереження влади і власности; під цим оглядом жодної принципової різниці між різними номенклятурно-олігархічними групами в Україні немає.

Проблема, однак, полягає в тому, що взагалі неістотна, суто формальна відмінність між різними олігархічними групами — відмінність у їхній фразеології — може мати для України надзвичайно істотні й аж ніяк не формальні наслідки. Наявність значного російськомовного (й переважно українофобського) прошарку в українських містах, а також непогамовні реваншистсько-імперські амбіції сусідньої держави створюють величезну спокусу для номенклятурних груп використати згадані два чинники у міжгруповій боротьбі. Тобто, з одного боку, апелювати до найнижчих, найпримітивніших інстинктів східньоукраїнського обивателя з надією на його підтримку, а з іншого — звернутися за ще могутнішою підтримкою до сусіда, котрий тільки й чекає нагоди для здійснення ще однієї „миротворчої" місії — за грузинським, таджицьким чи чеченським сценарієм. Як ми знаємо з історії, та й із тієї ж таки „Чорної ради" Куліша, наслідком міжгрупової боротьби в Україні незмінно виявляється руїна.

Подібні наслідки, правдоподібно, не входять до свідомих намірів наших комуно-соціялістів — у кожнім разі доти, доки вони сподіваються утвердити своє панування в Україні самотужки, без збройної допомоги сусіда, як це було у 1918-20 роках. Бути київським чи харківським губернатором під скипетром російського президента — це навіть для Симоненка з Морозом не настільки приваблива перспектива, як, скажімо, перетворити Україну на таку собі „суверенну" Кубу чи Північну Корею, а ще краще — Південну Африку, остаточно узаконивши існуючий тут (практично скрізь, крім західньої України) апартеїд — домінування російськомовної частини населення над україномовною. А проте, фліртуючи з українофобським і люмпенізованим східньоукраїнським елементом, комуно-соціялісти граються з вогнем, точніше — відкорковують пляшку з джіном, закоркувати яку без сприяння сусіднього „миротворця" їм, скоріш за все, не вдасться. А за сприяння, як відомо, треба платити, передусім — власним суверенітетом.

Ось, власне, єдина причина, яка змушує нас дивитися на міжгрупову боротьбу в Україні з занепокоєнням. Не відродження комунізму, а відродження колоніялізму — ось справжня загроза, що все ще висить над молодою українською державою.

Микола Світуха

ДОПОМОГА КАНАДИ У ПЕРЕВИШКОЛІ КАДРІВ УКРАЇНИ

Важливість багатосторонньої допомоги Україні, в тому числі і для підготування або перевишколу кадрів на різних щаблях державного керівництва, повинна бути самозрозумілою. За умов існування неефективної адміністраційної системи і обмеженого досвіду самостійно розв'язувати практичні соціяльні і економічні проблеми важко сподіватися, щоб президент чи призначені ним міністри могли здійснювати навіть найкращі пляни реформ. Добрі наміри залишаються нездійсненими, якщо в адміністраційній структурі їм протиставлять закорінені десятиліттями навички або погляди, основані на скомпромітованій ідеології.

Саме з такого погляду слід розглядати користь з допомоги, яку Канада надає Україні різними багатосторонніми програмами технічної допомоги, себто методою перевишколу кадрів і передання знання і досвіду в різних секторах державного управління. Крім відомого вже мандату надавання технічної допомоги в рамках програми Канадсько-Українського Партнерства (КУП), яка здійснюється під загальним керівництвом Конґресу Українців Канади (КУК), існують ще й інші канадські ініціятиви. Вони є також фінансовані федеральним урядом з бюджету Міністерства закордонних справ і міжнародної торгівлі, але їх адмініструють інші канадські установи.

Однією з таких ініціятив є програма „Досліджень і вишколу для реформ", якою керує Асоціяція Університетів і Коледжів Канади. Метою програми є надання можливостей талановитим українським фахівцям пройти стажування в Канаді у чотирьох важливих ділянках, а саме: юридичних реформ, методів розв'язки конфліктів, скріплення демократичних установ і проблем охорони довкілля. Стажування в Канаді може тривати від одного до чотирьох місяців, при чому з програми покриваються кошти транспорту і надається невелику місячну стипендію. Питання приміщення для гостей з України повинно бути розв'язане за допомогою канадських установ, в яких здійснюється стажування.

В рамках саме цієї програми в лютому прибули з України на стажування в Канаді дві групи спеціялістів, всього 24 особи (13 чоловіків і 11 жінок). Вони репрезентують різні державні і недержавні установи і були вибрані з-поміж багатьох аплікантів на конкуренційній основі. Кожний кандидат мусить представити свій проєкт праці для оцінки, отримати позитивні рекомендації і виказатися достатнім знанням англійської або французької мов.

Склад груп, які будуть проходити стажування в Канаді, є дуже різноманітний. Серед п'ятьох осіб, яких спеціялізація є у сфері юридичних реформ, знаходимо одного депутата Верховної Ради, правного дорадника з бюра Кабінету Міністрів і заступника ректора Харківського Інституту для Вишколу Міліції.

Канадським досвідом з проблем полагодження соціяльних, етнічних і міжнаціональних конфліктів цікавляться фахівці з міністерства закордонних справ України, з Інституту миру і людських прав у Києві і також професор соціології університету в Запоріжжі.

У групі вісьмох осіб, які вивчатимуть канадський досвід в міській адміністрації, законодавство в питаннях преси й інформації, організацію і методику праці державних архівів, ролю недержавних громадських організацій і подібні питання є три представники з Києва, чотири зі Львова і один із Харкова. Різні питання у сфері довколишнього середовища і реґіонального плянування будуть центром уваги шістьох осіб, з яких п'ять працюють в Києві.

Стажування триватиме від одного до двох місяців за індивідуальною програмою для кожного учасника. Це, без сумніву, корисна програма допомоги, хоч її ефект обмежений порівнюючо невеликою кількістю учасників, а тим самим великою конкуренцією поміж кандидатами. Враховуючи розміри потреб України, бюджет програми повинен дозволити збільшити кількість учасників разів у п'ять, при чому в центрі уваги, крім Києва і Львова, повинні бути великі індустріяльні осередки центральної України.

Цілком інший приціл має друга урядова програма, започаткована щойно цього місяця під назвою „Реформи через знання". Її завданням є допомогти навчальним інститутам і університетам України реформувати їхню структуру і програми навчання і поширити вибір спеціялізаційних курсів за допомогою канадських фахівців, запрошених на потрібний час.

Однією з важливих пріоритетних ділянок в цій програмі заплянувано реформу адміністраційних систем університетів України з наголосом на створення основ для майбутнього незалежного фінансування дослідно-наукової праці за поширеними на Заході принципами.

Другою пріоритетною ділянкою є допомога у реформах політики вищої освіти, підкреслюючи автономію освітніх інституцій, їх співвідповідальність за формування демократичного суспільства. Важливим фактором є поєднання системи викладів у клясах з дослідною працею, а також питання незалежного фінансування таких дослідних проєктів.

Третім пріоритетом програми „Реформи через знання" буде допомога канадських спеціялістів у скріпленні програм ринкової економіки, менаджменту, фінансів, міжнародних торговельних зв'язків тощо у державних університетах і в приватних інститутах, які недавно постали, щоб заповнити яскраві недоліки традиційної системи.

Четверта ділянка концентрації — це різноманітні проблеми занечищення довкілля, які слід розв'язувати шляхом пов'язання програм наукових інституцій України з практичними потребами індустріяльних заводів і підприємств, враховуючи користь із залучення чужоземних інвестицій. Слід збільшити ресурси, присвячені вивченню питань довкілля, спрямовуючи їх на пріоритетні проблеми кожного реґіону України.

Це загальні напрямні нової програми, яку адмініструватиме Асоціяція Університетів і Коледжів Канади з осідком в Оттаві. Тепер іде праця над детальним оформленням всіх правил цієї програми, яка повинна б доповнювати і поширювати вже досить великий список практичних засобів, якими Канада намагається подати руку дружби Україні.

Василь Ящун

До мети

Ярослава Павлюк, „Затиснувши рукою біль у серці". Поезії. Вступна стаття Михайла Клименка. Видання редакції газети „Слово Полісся", Баранівка Житомирської обл., 1993. 48 стор., тираж 2,000.

У цій збірці 92 вірші, з них у кінцевій частині сім присвячено дітям. Сюжети віршів різноманітні і ясні. Їх композиції в більшості традиційні з багатством стилістичної фігуральности, а саме, з оригінальними порівняннями, метафорами і уособленнями. Вони вільні від просякнень догматичного соцреалізму і від манери „герматичної" поезії сьогоднішніх деяких модерністів. Деякі вірші мають епічну форму. У більшості віршів — неоромантичні мотиви з ліричним наверствуванням.

Поетеса визнає Правду, святу Правду, і вірить в Божу поміч зносити терпіння й випробування на шляху її життя. Гріховні настанови і лицемірство їй осоружні; в неї немає моральної роздвоєности:

О дай спокуту, Боже мій!
Я стерплю все
— все до останку,
Занурюсь в каяття сувій.
Переберу і дні, й години —
Свій шлях на вервиці жалю.
Спалю усі мости облуди,
Від них біль серця не втиха.
Хай Правда лиш
зі мною буде,
Хай згине все, що від гріха!
(„Спокута").

Вічною є лише Правда, зроджена чистою любов'ю, що випливає з вічного джерела — Бога. Вона живить віру й надію на часову релятивність лиха й горя. „В безнадії, у стужі горя і тривог" у неї „Серце гріла віра, що є на світі Бог", що „Він не допустить, щоб зневіра роз'їла душу до кінця". У неї „укріплявся дух у вірі молитвою 'В ім'я Отця' " („Правда, зроджена любов'ю").

Ця любов і віра пов'язують минуле з теперішнім, традицію з сучасністю; вони, ці дві сили, — вічні, вони домінують над облудою й неправдою:

Тисячоліття проминули,
Злютовані тим ланцюгом,
Де і прийдешнє, і минуле
Тримаються одним
перстом.
Упилась облуда кров'ю,
Прокляв неправду рід
людський,
А Правда, зроджена
любов'ю
Безсмертна на усі віки.
(„Правда, зроджена любов'ю").

Боротьба за волю й щастя українського народу наповняє щастям його бійця, бо він знає, що кров його, пролита за ці ідеали, не піде намарно:

Він знав, що щастям
проростати
Буде його юнацька кров.
Він знав: воскресне Україна
Із болю, гніву, мук, надій.
О мученику мій!
(„Вісник").

В погоду й негоду, вдень і вночі ішли бійці з бойовою піснею на устах до бою з ворогом на захист рідної землі:

Вони верстали шлях в імлі,
Готові в кожну мить
устати
На захист рідної землі.
(„На полігоні").

У метафоричному вірші про дерева, що їх спалюють, і про пні поетеса каже:

Краще в полум'ї живім
згоріти,
Ніж гнити непотрібним
пнем.
(„На лісосіці"

Серце поетеси сповнене палкою любов'ю до України, і їй вона бажає присвятити все своє життя:

Я викрешу з серця вогонь,
Того, що здобув Прометей,
Снаги всю до краплі віддам
Тобі, Україно моя,
Хай стяг твій яскраво сія,
Життя тобі, нене, віддам.
(„Україні").

Поетеса вірить у краще майбутнє свого народу:

Впаде кумир — трухлявий
пень.
Я білим світ собі змалюю,
Де ніч була, там стане
день.
(„Я білим світ собі змалюю").

В хаосі буття, в сум'яттях життєвого шляху, на якому виринають сумніви і підповзають спокусливо до серця, поетеса ув'язнює їх напругою своєї волі і відважно у світлі Правди іде вперед „без війська, одна, в одчайдушнім герці, Затиснувши рукою біль у серці". Успішні ставання і розривання плянів переплітаються в життєвих змаганнях, але в поетеси девізом життя є не зневіра, а поборювання перешкод і постійний хід вперед:

Іти вперед, вперед іти
І ні на крок не відставати,
Ловити промінь золотий
І щастя в полі зустрічати.
Щоб в серці квітнули пісні,
Щоб вітер повівав у спину,
Щоб вічно бачити мені
Здаля незвідану вершину.

Поетесу оживляють ідеї Шевченка, Франка і Лесі Українки, і їм вона присвячує свої вірші. Чимало віршів присвячує вона природі, її живучій і оживляючій силі й красі, і з нею єднає свої думи, переживання й почування.

Мова віршів гарна й промовиста. В ритмічності віршів звукова впорядкованість, у деяких музикальна. Рими не банальні і переважно чоловічі.

Цю збірку з приємністю й користю прочитає той, хто любить поезію, вільну від сухого модерно-абстрактного експериментування.

Збірку варто було видати на кращому папері і більшим накладом.

Кілька слів про авторку збірки. Ярослава Павлюк народилася у Бродах Львівської области, в сім'ї робіт-

(Закінчення на стор.3)

Наталія Іщук-Пазуняк

ВІДСВІТ ВРАЖЕНЬ ВІД ПОСТАТІ, ДОЛІ Й ТВОРІВ ДОКІЇ ГУМЕННОЇ

III

У Докії Гуменної тут, одначе, більш скомплікована і глибша причина для саме цієї тематики. З одного боку — археологічні дані, здобуті на основі лектури, навіть участь у розкопках з П. Курінним, Н. Кордиш та іншими — як конечний фактаж, з другого боку — політичні умови неймовірного тиску на неї, вічне недоїдання, а то й голодування в її щоденному житті — це зовнішні обставини. Та серцевиною її творчости є тематика передісторичних часів, внутрішня потреба, поклик з нутра поринати у прадавнину, перебувати посеред первісних поселенців України, вживатися в їх психіку, в їх потреби, прагнення, у внутрішні порухи їх істоти. За визначенням літературознавця Григорія Костюка, Д. Гуменна, створивши оригінальний цикл мітологічних та історіософічних візій, намагалася віднайти дух і провідне місце української людини та поглибити історію буття нашої нації („Нові Дні", квітень 1974). Коли вчитуватися в її пізніші еміґраційні повісті (бо в підсовєтській Україні вони не могли б появитися), читач стає спроможним розкривати спільно з автором правду минулого. Отже, це її внутрішній імператив, що захоплює у своєму вияві й читаюче її твори довкілля.

Після першого погрому Д. Гуменної прийшли згодом і дальші удари. В першу чергу — це жах голоду 1932–33 років. Д. Гуменна жила в місті на убогому письменницькому пайку, хоча й не завжди його діставала, зате була свідком знищення українського села, цілої верстви своєї нації. Тяжко працюючі селяни, вся її рідня, улюблена її мати були немилосердно вигнані з власних хат. Голод і смерть, і знову голод і смерть, і божевілля канібалізму. Усе це підтвердило для неї навіки істину: добра не можна осягнути при помочі зла. Після знищення щонайменше п'ятої частини українського населення України, прийшов час на остаточне винищування з коренем української інтелектуальної й мистецької еліти — починаючи від СВУ, у 1929 році. Далі самогубство Миколи Хвильового і Миколи Скрипника. Хвиля нищення покотилася з повною силою. Ще вчора Григорій Косинка сипав саркастичними анекдотами, а сьогодні вже заарештований, а незабаром, у грудні 1934-го, — розстріляний, разом з Олексою Влизьком й іншими. Почалися винищення — арешти, засуди і вивіз на північ у табори. Повна переміна у Спілці письменників, ні слова українського не почути. Прийшли люди, що не мають нічого спільного з українською літературою і переважають неукраїнські прізвища. За словами спогадів Докії Гуменної, проводить усім тим свій яничар — Олександер Корнійчук.

Коли наступило повне безвихіддя, коли Д. Гуменну вісім років зовсім не друкували і виглядало, що вже й усе життя стоїть над безоднею, — вибухла війна 21-го червня 1941 р. Приходить новий окупант, нацистська Німеччина, нові загрози, але й нові сподівання. Докія Гуменна не виїжджає до Уфи. Вона їде на Захід, через Галичину до Австрії — Ґрацу і Зальцбурґу, а згодом до Америки. Матеріяльно баґаж її бідний, та духово — пребагатий. Привозить вона з собою з України усі ті задуми, яких не могла здійснити в підсовєтській Україні, привозить накинені нею сюжети виношених недрукованих та й ледве розпочатих творів. Починається кипуча праця письменниці і енерґічне видавання їх. Ще в Европі появляються перші твори з її пребагатого дорібку.

Щодо тематики, можна б поділити її творчість на дві основні групи: твори, присвячені прадавній добі на території України, і твори психологічного й споглядового характеру з переживань нашої сучасности.

Зробимо спробу схарактеризувати твори першої групи.

Хронологічно першою з них вийшла повість „Велике Цабе" (1952). Тема повісти: уявна подорож київського дослідника давнини з інституту археології Луки Савура в прадавнє минуле України, у Трипільську добу. Сама авторка називає свій твір „вигадкою на трипільську тему". Мета її: у легкій нарративній формі зобразити трипільську культуру. Перехід з сучасности в минуле — яких чотири тисячоліття тому — цілком природний. Персонаж її Лука реконструює кістяк людини з доби Трипілля; виявилось, що це жінка, яка оживає в його уяві. Протягом життя однієї людини виринають на поверхню сьогодення тисячоліття давнини. Є це спроба відтворити світоуявлення первісної людини, що вже осягнула певний щабель культури. Лука Савур, наш сучасник, почуває себе живою часткою матріярхального суспільства. Читач спостерігає, як тотеміст, вогнепоклонник і сонцепоклонник проходить ті асоціятивні шляхи і творить у тому процесі відповідні лексеми не раз із збірною семантикою в них. Цінна рецензія археолога П. Курінного супроводить повість Гуменної, наче її епілог.

Закінчення буде.

Традиційна шкільна ялинка

21-го січня, в неділю, після Служби Божої, зібралася дітвора, батьки, учителі й багато гостей в авдиторії школи при церкві св. Володимира в Чикаго, щоб відсвяткувати шкільну ялинку. Вона ввійшла в традицію православної парафії св. Володимира.

Цього року ялинка дещо відрізнялася від попередніх; сама ялинка стояла посеред залі й чарувала глядачів своїми виключно ніжними, біленькими й срібними прикрасами, зірочками та блискучим „сніжком" під ялинкою. Сцена була прикрашена зірочками, між якими вирізнялася велика Вифлеємська звізда. Столи для гостей стояли навколо ялинки накриті білими скатертинами з свіжими ялиночками посередині. Усе це витворювало хвилюючу, радісну атмосферу.

Свято відкрила директор школи Олександра Дяченко-Кочман, яку представила ученицю 9-ої кляси Таня Чайковська. Вона ж провадила програмою. Після привітань О. Д. Кочман прочитала про різдв'яний цикл свят й звичаїв і звідки вони походять. Це була добре підготована, цікава й інформативна доповідь. Потім присутні побачили дитячу програму. Учні від передшкілля до 3-ої кляси виконали танець „Сніжинок", (учителька танців — Олександра Голота). Діти з садочку спільно прочитали вірш „Різдвяна Зірка" й проспівали пісеньку „Зайчик в Лісі". А учні 3-ої кляси виступили з добре підготованими декламаціями: Наталя Міщенко — „Молитва", Катерина Василєва — „Сніжок" Катерини Перелісної, а Микола Слобідський після декламування „З Різдвом Христовим" відіграв на фортепіяні „Щедрик" М. Леонтовича.

Учні 9-ої й 7-ої кляси приготовили Вертеп. На сцену вийшли перше пастушки: Владик Славнов ніс Звізду, а за ним Лариса Чайковська, Андрій Повх, Ліліяна Ґлубіч, Христина Іващенко. Потім з'явилися „Українець з Америки" — Матвій Марцинюк; „Українець з Канади" — Тимофій Косогор; „Киянка" — Лариса Скиба й друга „Киянка" — Раїса Слюсаренко.

Найскладнішу ролю „Ірода" виконав Славко Ґек, „воїном" був Марко Ґек з 5-ої кляси. Ролю „Біди" виконала Даня Стахів; „Пастир" — Таня Чайковська; „Смерть" — Микола Скиба й „Ангелом" була Катя Скірник. Учасники мали відповідні костюми.

Хори молодших кляс і старших, крім народних пісень, проспівали ряд колядок під проводом учительки співу Жені Косогор.

На закінчення дітвора від школи отримала подарунки. До успіху цього свята спричинилися, крім директора школи О. Дяченко-Кочман, учителі, батьки й гості, а особливо Батьківський Комітет, головою якого є Марія Слобідська. Великою працею допомогли Оксана Чайковська, Мирослав Чайковський, Алекс Слобідський, пан Степан Чупейда та доглядач парафії Степан Мельник з дружиною.

Цей шкільний рік в нашій школі почався з великим ентузіязмом до навчання й праці взагалі. Дитячі імпрези, як свято Різдва Ялинки, в яких активну участь беруть діти, є дуже важливими, бо крім українознавства, дитина поступово виробляє почуття належности до українського народу і його культури.

Марія Слобідська

Учні колядують для Школи Українознавства св. Володимира в Чикаґо з провідниками-батьками Миколою Скибою, Степаном Чупейдою, Володимиром Скоценом та учителькою співу Ж. Косогор.

Л. Кравчук в Оттаві

П'ятого лютого ц. р., на запрошення місцевого Канадського Товариства Розбудови України, до Оттави прибув перший демократично вибраний Президент України Леонід Кравчук. В переповненій залі центрального будинку канадського федерального парляменту відбулась того ж вечора зустріч Л. Кравчука з громадянами Оттави. Амбасадор України в Канаді Віктор Батюк привіз Л. Кравчука з летовища до парляментського будинку, де його зустріли українські діти хлібом і сіллю.

Зустріч відкрила голова Канадського Товариства Розбудови України д-р Юлія Войчишин, і попросила голову місцевого відділу Конгресу Українців Канади привітати гостя від української громади. Колишній президент, а тепер депутат Верховної Ради України, розказав про події в 1991 року, які, на його думку, були особливо знаменними напередодні третього тисячоліття в історії людства. Цей рік, сказав доповідач, увійде в історію України як рік великих досягнень і успіхів.

У вечірній доповіді Л. Кравчук розказав про усі труднощі та перешкоди, з якими молода самостійна держава зустрічалась в перших місяцях свого існування. Доповідач звернув увагу на необхідність референдуму, який величезною більшістю голосів виявив волю українського народу. Сам акт проголошення української самостійности 24-го серпня 1991 р., який був проклямований Верховною Радою, що була вибрана за часів існування СРСР, не мав би в очах світового суспільства тієї ваги і леґітимности, яку дав референдум.

З огляду на великий відсоток національних меншин в Україні (самих росіян є 11 мільйонів), одним з перших законів самостійної України був закон про права національних меншин. Коментуючи сучасний стан України, зокрема тяжке економічне становище держави, Л. Кравчук підкреслив, що Україна успадкувала жахливу економіку після розпаду Совєтського Союзу, десятиліттями була експлуатована Москвою і донині страждає залежністю від Росії, яка контролює нафту і газ.

Л. Кравчук висловився позитивно про реформи, започатковані його спадкоємцем, Президентом Леонідом Кучмою. „Хоч і криза ще не подолана, — сказав доповідач, — і інфляція ще далі росте, але курс, який новий Президент назначив, проводиться консеквентно, рішуче і більш оперативно".

Л. Кравчук скритикував роздріблення українських політичних партій. Він також критикував діячів діяспори, які фінансово допомагають партіям і групам, які не мають найменших шансів відігравати поважну ролю в житті держави, але завдяки допомозі іззовні, друкують газети і журнали, які часто не існують більше як півроку. Замість фінансувати партійні газети, фінансова допомога повинна іти на друкування шкільних підручників, читанок та на розвиток української економіки, сказав доповідач.

Після доповіді Л. Кравчук погодився відповідати на питання присутніх. Були питання про події в Чечні, про релігійні конфлікти в Україні, про справу Криму і Чорноморської фльоти, про українські кордони та закон про українську мову. На всі питання Президент Кравчук відповідав влучно, річево і дотепно. Після доповіді відбулось прийняття, під час якого присутні мали нагоду особисто поговорити з гостем.

Наступного дня Л. Кравчук відвідав канадське міністерство закордонних справ, де він зустрівся з віцеміністром Смітом та його відповідальними співробітниками. По полудні Л. Кравчук виступив в Інституті глобальної безпеки і в парляментській комісії закордонної політики Канади.

Під час коротких відвідин Л. Президента Кравчука парляменту спікер палати представив його присутнім депутатам, які привітали гостя гучними оплесками.

У вівторок вранці Л. Кравчук відлетів до Ню Йорку, а звідти до Києва.

Степан Яворський

КЕРІВНИКИ ПІВДЕННОЇ Баптистської Церкви, найбільшої протестантської церкви в ЗСА повідомили, що їхня Церква також буде протестувати проти іменованої президен-том Биллом Клінтоном кандидатури д-ра Генрі Фостера на становище генеральгого лікаря ЗСА. Згадана Церква серед своїх 15.4 міл. членства має також і президента Б.Клінтона та віцепрезидента Ел Ґора.Вони виступають проти абортів і пропаґують витримку сексуального спілкування аж до шлю-бу, а це є ті дві точки, за які вони критикують президент-ського номіната.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

МИКОЛАЇВ. — Урядові комісії України і Росії домовилися, що Україна одноосібно розпоряджатиметься долею важкого авіоносного крейсера „Варяг", який Росія не змогла добудувати через брак грошей. Будівництво корабля зупинилося відразу після розпаду СССР. На той час він був збудований на 70 відсотків. Тепер Україна має вирішити, чи добудовувати його. чи утилізувати, чи продати, чи переобладнати на плаваюче касино.

ОДЕСА. — Адвокат Павла Кудюкіна Тетяна Леонова вважає, що її підзахисного незаконно тримають під арештом. Колишнього президента судноплавної компанії „Бласко" П. Кудюкіна звинувачують у тому, що наприкінці 1992 року він підписав контракт на суму 2 міл. дол. з німецькою фірмою „Евроконсалт" на спорудження будівель судноправного концерну в Києві, але їх не збудовано й досі. Друге звинувачення полягає в тому, що компанії передано оргтехніку як внесок до статутного фонду спільного підприємства, створюваного концерном „Бласко" та „Евроконсалтом". За словами адвоката, будівництво завершується і нема ніяких підстав для утримування Кудюкіна під арештом.

До мети

(Закінчення зі стор. 2)

ника. Закінчила середню школу в Бродах й історико-філологічний факультет Львівського Державного Педагогічного Інституту (1951-1955). Друкуватися почала з 1957 року в районних і обласних газетах. Працювала педагогом і журналістом. З 1973 року живе і працює в Любарі на Житомирщині учителем чужинецьких мов і продовжує творчу працю. Пише також польською мовою і друкується в польських газетах і журналах. Має авторські пісні.

Г. Омельченко...

(Закінчення зі стор. 1)

жавний контрольний комітет, підпорядкований Президентові, для ревізій та перевірок фінансової діяльности; створити Національне Бюро Розслідування чи інший орган, підпорядкований Президентові, та укомплектувати його чесними і високопрофесійними людьми, які боролися б зі зловживанням високих урядових осіб, закінчити карні справи, порушені щодо колишнього першого заступника генерального прокурора Гайсинського, колишнього народного депутата України генерал-лейтенанта Толубка, керівників Державного комітету кордону, на яких документи лежать в Генеральній прокуратурі. Досі їх не розглянув суд і не вирішив вини ці особи, чи ні.

За словами Омельченка, „є група урядових осіб і народних депутатів, які розробляють плян реорганізації і ліквідації очолюваної ним парляментарної комісії боротьби з організованою злочинністю".

„Ми всі з вами прибічники еволюційного розвитку перетворень в Україні. Але в кадровій політиці, шановний пане Президенте, шановні керівники, повинна бути кадрова революція. Який би пост не займав керівник — чи з генеральським лампасами, чи з депутатським мандатом, чи в СБУ, чи в МВС, чи в прокуратурі, чи в іншій державній структурі, якщо він зловживає службовим становищем, якщо він порушує законність, вихід один: усунення із займаного посту", — сказав Омельченко, зауваживши, що вже тричі Президія Верховної Ради відхиляє розгляд законопроєкту про скасування депутатської недоторканости. „Керівництво Верховної Ради заблокувало перевірку законности отримання квартир колишніми депутатами та працівниками Секретаріяту Верховної Ради".

Закінчив свій виступ Омельченко такими словами: „Немає сьогодні окремо ні Верховної Ради, ні Президента, ні Кабінету Міністрів, неприпустимо зараз з'ясовувати, яка з гілок влади найголовніша. Сьогодні ми повинні бути єдиним цілим. Не зрозуміємо цього — втратимо державу, втратимо нашу незалежну Україну".

Виступивши на телевізії і радіо 17-го лютого, Г. Омельченко висловився за резигнацію голови Верховної Ради О. Мороза і його першого заступника О. Ткаченка і за ротацію Президії Верховної Ради. На думку депутата Валерія Черепа, ротацію треба проводити шляхом звітів голів окремих комісій. Звіт Президії Верховної Ради України в цілому, Череп вважає недоцільним.

Вийшла англомовна монографія про В. Підмогильного

(ем) У видавництві Торонтського університету тільки що появилася друком книжка про українського письменника Валеріяна Підмогильного, який загинув на 36-му році свого життя, розстріляний большевиками в ув'язненні на Соловецьких островах.

Не зважаючи на молодий свій вік, Валеріян Підмогильний залишив чималу літературну спадщину. Він є автором кількох збірок оповідань і двох повістей — „Невеличка драма" і „Місто". Критики вважають його одним із найважливіших прозаїків української літератури, а його „Місто" чи не найцікавішим романом української прози. Нова англомовна книжка про Підмогильного називається „Between Reason and Irrationality: The Prose of Valerjan Pidmohy'nyj", датована 1994 роком і має 222 сторінки друку. Автором її є професор української мови і літератури Торонтського університету Максим Тарнавський. Анотація від видавництва, надрукована на суперобкладинці, говорить про те, що ціллю автора є звернути увагу світової критики на незаслужено забутого і світові невідомого першорядного українського письменника.

Заголовок книжки, що в перекладі означає „Між розумом і ірраціональністю", підказує головну тезу автора. На його думку, основною ниткою, яка пронизує творчість В. Підмогильного, є конфлікт між інстинктом і інтелектом, роздвоєння людини, що, з одного боку, є фізичною істотою з натуральними гонами, бажаннями і потребами, а з другого — раціональною істотою, що керується розумом.

Книжка включає біографічний нарис про Підмогильного, критичну аналізу його новель і романів у хронічному порядку від їх написання, а також вичерпну бібліографію творів Підмогильного і критичних статтей про його творчість. Автор ілюструє свої твердження цитатами з творів Підмогильного і ці цитати подані і в англійському перекладі, і в українському оригіналі.

М. Тарнавський, автор цієї монографії, народився у Філядельфії 1955 року, здобув докторат у Гарварді (1986) і від 1987 року викладає українську літературу в Торонтському університеті. Він і його родина є членами УНС, Відділу 216-го у Філядельфії. Книжка коштує 50 дол. і замовити її можна у видавництві, пишучи на адресу: University of Toronto Press 5201 Dufferin St., North York, Ont. M3H 5T8 або телефонуючи на безкоштовно на число: 1-800-565-9523.

У ВАШІНҐТОНІ РОЗПОЧИНАЮТЬ ремонт Пентагону, який коштуватиме приблизно 1.25 біл. дол. Діло в тому, що історична віха країни, що її щорічно відвідує сотні тисяч туристів з цілого світу, є надто коштовним тягарем для Департаменту оборони, щоб залишити його в теперішньому стані. Пентаґон збудовано з бетону, щоб ощаджувати сталь, впродовж 16-ох місяців під час Другої світової війни. Сьогодні його неізольовані стіни, понад 17.5 миль погано освічених коридорів, невідповідні системи огрівання та охолоджування, фарбою замальовані вікна і тісні приміщення зробили його не тільки надто дорогим до утримання, але також одним з найбільш невигідних урядових будинків у Вашінґтоні.

Дар проф. Б. Боцюрківа для КІУС

Д-р Богдан Боцюрків, визначний спеціяліст з питань релігієзнавства в Україні та колишньому Совєтському Союзі, професор-емерітус Карлтонського університету в Оттаві і засновник та перший директор Інституту совєтських і східньоевропейських студій при цьому ж університеті, передає свою бібліотеку-архів в дар Канадському Інститутові Українських Студій (КІУС) Альбертського університету.

Це рішення не випадкове. До нього причинились кілька факторів, одним з яких є те, що д-р Боцюрків починав свою наукову кар'єру в Альбертському університеті, де викладав у 1956-69 роках. Крім того, від 1976 року, коли було засновано Канадський Інститут Українських Студій, почалася наукова співпраця д-ра Боцюрківа з новим українознавчим центром. Від 1979 до 1982 року він був співдиректором КІУС. Протягом багатьох років інститут підтримував його дослідження з історії Церков, прав людини та інтелектуального спротиву в совєтській Україні. Зокрема у 1976 році він став одним з перших двох одержувачів новозаснованої програми підтримки наукових проєктів КІУС: йому було виділено дослідну дотацію на опрацювання трирічного „Дослідчого проєкту з питань сучасної України". Цей же проєкт підтримував КІУС ще раз у 1977 році. Серед інших проєктів д-ра Боцюрківа, які підтримувались інститутом, потрібно відзначити також проєкт „Релігія в сучасній Україні" (1984).

Але найголовніше мотивування рішення д-ра Боцюрківа полягає у значенні, яке займає діяльність КІУС та його співробітників у розвитку сучасного українознавства та історії Церков і релігії в Україні та діяспорі. Крім того, що бібліотека Альбертського університету вже має певну кількість публікацій та періодики з ділянки релігійних студій, КІУС, за словами д-ра Боцюрківа, з огляду на рівень українознавчих досліджень — „це найповажніший і найбільш продуктивний дослідницько-видавничий осередок не тільки в Канаді, але і на Заході".

Архів та бібліотека д-ра Б. Боцюрківа — це унікальна спеціялізована збірка матеріялів, що стосуються питань Православної та Греко-Католицької Церков в Україні ХХ століття. Другого такого зібрання нема на Заході. Серед раритетів збірки д-ра Боцюрківа — вибрані документи з архівів УАПЦ (1918-29 році); матеріяли з фондів обласних уповноважених Республіканської ради для справ релігійних культів та для справ РПЦ у Львівській (1944-66 роки) та Тернопільській (1944-49 роки) областях; фотокопії документів про діяльність УГКЦ (1944-46 року) з „Секретної части" партійного архіву Львівського обкому КП(б)У; 440 фотокопій з документів про діяльність УГКЦ в 1944-56 роках з колишнього архіву ЦК КПУ; 200 фотокопій з Центрального архіву НКВД /МДБ/МВС/КДБ, що стосуються арешту, ув'язнення, заслання і повторного засудження митрополита Йосифа Сліпого (1945-58 роки); виписки та фотокопії з архівів Митрополита Іоанна Теодоровича з Філядельфії та Архієпископа Євгена Бачинського з Швайцарії; виписки й фотокопії з архівів митрополитів УАПЦ формації 1941 року. — Полікарпа Сікорського, Ніканора Абрамовича й Мстислава Скрипника за 1941-49 роки; професора І. Власовського, прот. Д. Бурка, Бульбенка й О. Чехівської (з архіву УВАН у Ню Йорку) та інші.

Почалася ця збірка ще в 1956 році, коли Б. Боцюрків готувався до захисту своєї докторської дисертації на тему „Совєтська церковна політика в Україні від 1917 до 1939 років", яку він захистив у відділі політичних наук Чикагського університету в 1961 році. У зв'язку з підготовою дисертації (а згодом — для дослідження окремих тем своїх публікацій) та опрацюванням запланованих ним монографій про Православну Церкву в Україні від 1917 року та Греко-Католицьку Церкву від 1939 року. Б. Боцюрків відвідав майже всі бібліотечні та архівні книгозбірні світу, матеріяли яких стосувалися його ділянки зацікавлення. Дорога його пошуків включала країни Західної та Східної Европи, ЗСА і Канаду. Серед них — Папський східній інститут (Рим). Збірка Ф. Ліба в бібліотеці Публічного університету (Базель), Бібліотека міжнародної сучасної документації (Париж), бібліотеки Британського музею і Лондонської школи економіки, архів „Радіо Свобода" і „Радіо Вільна Европа" (Мюнхен), Конгресова бібліотека у Вашінґтоні та багато інших.

Проф. Боцюрків передає свою бібліотеку-архів з умовою, що при КІУС буде створена програма релігійних дослідів. КІУС засновує цього року Програму досліджень Українських Церков, яка займатиметься самостійними дослідами і сприятиме творчим пошукам та публікації праць інших науковців-релігієзнавців. Одним з головних питань, які будуть розглядатися в рамках нової програми, є вивчення ролі Українських Церков у процесі формування української нації; питання церковно-державних відносин; історія і сучасний стан Українських Церков в діяспорі, зокрема в Канаді.

Проф. Боцюрків каже: „Надіюся, що українська громада й індивідуальні меценати підтримають фінансово заплановану дослідницько-видавничу програму з українських релігійних студій".

Галина Клід

СВЯТКУВАТИМУТЬ, ЯК У ВСЬОМУ СВІТІ

Київ (Р. Р.). — Верховна Рада України внесла доповнення до статті 67 Кодексу законів про працю, згідно з яким врегульовано статтю 73 про свята та вихідні дні. У поправці сказано: „У випадку, якщо святковий чи неробочий день співпадає з вихідним днем, то вихідний день переноситься на наступний після святкового чи неробочого".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 11-го БЕРЕЗНЯ 1995 р.

Ню Йорк, Н.Й. Річні збори 361-го Відд. УНСоюзу відбудуться о год. 2:00 по пол. в приміщенні Самопомочі, 98 Друга Авеню, Ню Йорк. Просимо численно прибути на збори. – Ольга Літепло, секр.

Помер М. Смик — редактор „Українських Вістей"

Першого лютого 1995 року помер довголітній редактор газети „Українські Вісті", яку розпочав видавати в Новому Ульмі Іван Багряний — Михайло Смик. Він народився 1-го грудня 1915 року на Кіровоградщині.

Комуністичні податки та переслідування його батьків примусили їхню родину залишити свою хату й все майно й втікати, рятуючи життя, до криворізької копальні ім. Шварца. На копальні йому вдалося, не дивлячись на трикратне виключення як соціяльно небезпечного, закінчити робітничий факультет Гірського Інституту. Втікаючи від донощиків, виїхав до Харкова де витримав конкурсний іспит до Харківського Гідро-Метеорологічного Інституту. Пізніше вчителював. Заочно закінчив три курси історичного факультету Одеського Педагогічного Інституту, а закінчення четвертого курсу перешкодив призов в армію. Був в таборі полонених в Німеччині. Після капітуляції М. Смик, подолавши всякі перешкоди, прибув у табір переміщених осіб в Ганновері. Довший час був представником Українського Червоного Хреста, видаючи багатьом українцям виказки, які їм допомогли від примусової репатріяції.

В 1951 році приїхав до Америки. Спершу жив в Пенсильванії, а після року переїхали на постійно до Дітройту. Деякий час був адміністратором, а пізніше й редактором газети „Прометей". Він був активним в праці Товариства Прихильників УНР, Товариства Прихильників ОДУМ, понад 20 років був директором школи українознавства, членом УРДП, членом управи Фундації ім. Івана Багряного, Секретаріяту УДРП. В 1978 році перенесено газету „Українські Вісті" з Нового Ульму з Німеччини до Дітройту і від того часу аж до середини 1994 року він був її головним редактором. Останній вже довший час, був у лікарні, а обов'язки редактора перебрав молодий журналіст з України Сергій Козак.

М. Смик був активним не лише в партії УРДП-УДРП, але й в громадсько-церковному житті. В усіх громадських комітетах та комісіях Дітройту, як річниці голоду 1933 року, Тисячоліття Хрищення України та інших він репрезентував українську православну громаду чи як доповідач, чи як активний член.

Око

ДОРОГІ БАТЬКИ!
ПОСИЛАЙТЕ ВАШИХ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ! УКРАЇНА НЕ МОЖЕ ВТРАЧАТИ СВОЇХ РІДНИХ ДІТЕЙ! БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ, МОЛИТВИ, КНИЖКИ, ЖУРНАЛУ, МУЗИКИ, ПІСНІ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ.

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ УНСоюзу

Пригадуємо, що вкладки за забезпеченеві грамоти є платні на 1-ий день місяця, а не при кінці.

Просимо своєю точною вплатою допомогти секретареві вашого Відділу на час розчислитися за збірку вкладок до Головної Канцелярії.

Головна Канцелярія УНСоюзу

✻ РІЗНЕ ✻

✻ ПРАЦЯ ✻

✻ FUNERAL DIRECTORS ✻